Stockholms läns landsting

16

Yttrande över motion 2017:53 av Håkan Jörnehed (V) om att inrätta huvudvärksskolor inom Stockholms läns landsting

HSN 2017-1813

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Planeringsenhet
Anders Diseberg, Anne Lund Jensen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-05-31

HSN 2017-1813

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2017:53 av Håkan Jörnehed (V) om att inrätta huvudvärksskolor inom Stockholms läns landsting

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:53. I motionen föreslår Håkan Jörnehed (V) att inrätta sex huvudvärksskolor geografiskt fördelade i länet.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:53 av Håkan Jörnehed (V)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för Folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Huvudvärk är ett av de vanligaste sjukdomssymtomen där de primära typerna är migrän och spänningshuvudvärk. Migrän klassas som en kronisk sjukdom karakteriserad av återkommande huvudvärksanfall där både frekvens och svårighetsgrad varierar. I Europa uppskattas att ungefär 25 procent av alla kvinnor och cirka 13 procent av alla män någon gång under sitt liv drabbas av migrän. Cirka 1–3 procent av befolkningen lider av kronisk huvudvärk (mer än 15 huvudvärksdagar per månad). Globalt

uppskattar World Health Organisation (WHO) att huvudvärk är den 3:e, och migrän enskilt den 6:e, största orsaken till ”years lost due to disability” (YLD), ett mått på hur lång tid som spenderas i ohälsa.

Huvudvärksskola är en bred term för att beskriva behandling i grupp med inslag av erfarenhetsutbyte samt information och rådgivning till personer med långvarig huvudvärk. Innehållet varierar från sammankomster med fokus på spridning av deltagarnas egna erfarenheter till medicinsk behandling i grupp ledd av olika hälsoprofessioner, exempelvis fysioterapeut, dietist och arbetsterapeut. Även omfattningen varierar från enstaka möten till återkommande träffar/behandlingstillfällen.

Eftersom definitionen av huvudvärksskola inte är entydig är evidensen svårbedömd. Det finns dock systematiska genomgångar av forskning på icke-farmakologiska interventioner på migrän och huvudvärk som ger stöd för att flera av de interventioner som kan ingå i huvudvärkskolor har en viss förmildring av huvudvärkens intensitet (men inte episodernas frekvens). Stöd finns exempelvis, för behandling i grupp med inslag av mindfullness, kognitiv beteendeterapi (KBT), och informations- och utbildningsinsatser. I rapporten Nationellt uppdrag: Smärta, framtagen av SKL, dras även slutsatsen att många av de generella behandlingsprinciper som ingår i smärtrehabilitering för andra åkommor även kan vara till nytta för personer med långvarig huvudvärk.

Vårdutbud inom Stockholms läns landsting
Patienter med lindrigare form av migrän eller spänningshuvudvärk omhändertas av primärvården med stöd av speciella vårdprogram tillgängliga via VISS.nu, Stockholms läns landstings samlade medicinska och administrativa beslutsstöd för personal inom vården. Vårdprogrammen innehåller även råd för när patienter ska remitteras vidare. Om den vård som erbjuds inom husläkarverksamheten inte är ändamålsenlig finns ett brett vårdutbud för vidare utredning och behandling på såväl primär- som specialistnivå.

Behandling i grupp ämnat för personer med huvudvärk, vilket ibland benämns huvudvärksskolor, kan idag erbjudas inom vårdval primärvårdsrehabilitering. Målgruppen är bland annat patienter med stress- och smärtproblematik, vilket inkluderar patienter med huvudvärk, och syftar till att förbättra patientens aktivitets- och funktionsförmåga för att skapa goda villkor för ett självständigt liv med aktivt deltagande i samhällslivet. Insatser som ska prioriteras inom vårdval

primärvårdsrehabilitering är bland annat de som förhindrar långtidssjukskrivning samt insatser vid kroniska tillstånd.
Då det inte finns någon entydig evidens för ett visst innehåll i huvudvärksskolor ställer förvaltningen inte sådana specifika krav i vårdvalet. Istället finns flexibilitet för vårdgivare att införa nya typer av skolor för patientgrupper i takt med att evidens utvecklas och där behov finns. Kravet för att bedriva en skola inom vårdval primärvårdsrehabilitering är att verksamheten ska ske enligt verifierade metoder, nationella riktlinjer, regionala vårdprogram, eller motsvarande.

En genomlysning visar att en majoritet av de närmare 80 vårdgivarna inom vårdval primärvårdsrehabilitering erbjuder gruppverksamhet eller patientutbildningar/skolor för patienter med stress- och smärtproblematik, vilket inkluderar patienter med huvudvärk. Verksamheten innefattar insatser från arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister med flera. Mottagningarna är även geografiskt väl spridda inom länet.

Om bedömningen görs att vårdutbudet för behandling i grupp som erbjuds inom primärvårdsrehabilitering inte är ändamålsenlig eller tillräcklig kan patienter med huvudvärk istället erbjudas olika typer av behandling i grupp inom vårdval specialiserad fysioterapi och vårdval rehabilitering för långvarig smärta.

Inom vårdval specialiserad fysioterapi är patienter med huvudvärk och migrän en stor patientgrupp som får behandling individuellt och i grupp. Vårdvalet har idag cirka 250 fysioterapeuter med fördjupad kompetens inom 13 olika områden anslutna, bland annat neurologi och smärtrehabilitering. Därutöver finns ca 500 fysioterapeuter som arbetar enligt lagen om ersättning för fysioterapi (LOF). Verksamheten är begränsad till insatser som utförs av fysioterapeuter.

Vårdval rehabilitering för långvarig smärta riktar sig primärt till personer med svårare smärtproblematik som kräver stora koordinerade insatser med avancerad behandling under längre tid. Vårdvalet omfattar multimodal rehabilitering vilket innebär samordnade åtgärder av flera olika professioner, bland annat läkare, psykolog och fysioterapeut. Rehabilitering kan genomföras individuellt eller i grupp och syftar till att bevara och återställa patientens hälsa och arbetsförmåga med hjälp av metoder i överenstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Vårdvalet har för tillfället 10 anslutna vårdgivare (2017-10-10).

Överväganden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen arbetar fortlöpande med att understödja ett evidensbaserat omhändertagande av olika patientgrupper. För att skapa utrymme för vårdutveckling inom områden där det vetenskapliga läget är svårbedömt finns flexibilitet i de olika vårduppdragen.

Då det inte finns någon entydig definition av vad som ingår i en huvudvärksskola är vetenskapliga läget svårbedömt. Inom vårdval primärvårdsrehabilitering finns de avtalsmässiga förutsättningarna för att erbjuda huvudvärksskolor. Uppdraget för vårdval primärvårdsrehabilitering innefattar många av de insatser som idag förknippas med huvudvärksskola samt möjligheten att erbjuda dessa som behandling i grupp eller skolor. Detta givet att skolorna är baserade på verifierade metoder, nationella riktlinjer, regionala vårdprogram eller motsvarande. Hos de närmre 80 vårdgivarna som är anslutna till vårdval primärvårdsrehabilitering finns redan idag ett brett och geografiskt spritt utbud av olika skolor och behandling i grupp, inklusive insatser riktade till patienter med huvudvärk.

Den samlade bedömningen är således att de avtalsmässiga förutsättningarna finns för att vårdgivare inom vårdvalet primärvårdsrehabilitering kan erbjuda huvudvärksskolor.

Ekonomiska konsekvenser
Kostnaden för huvudvärksskolor är svårbedömd då insatserna varierar beroende på antal besök och behov av insatser. Då huvudvärksskolor kan bedrivas inom befintliga vårdval bedöms de ekonomiska konsekvenserna oförändrade.

Konsekvenser för patientsäkerhet
I de avtal som upprättas mellan Stockholms läns landsting och vårdgivare ingår att vårdgivarna ska arbeta riskförebyggande och genomföra systematiskt förbättringsarbete. Då huvudvärksskolor kan bedrivas inom befintliga vårdval bedöms konsekvenserna för patientsäkerhet som oförändrad.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Den geografiska tillgängligheten till vårdgivare inom vårdval primärvårdsrehabilitering anses god inom Stockholms läns landsting. Konsekvenserna för jämlik och jämställd vård bedöms därför oförändrad.

Miljökonsekvenser
Då huvudvärksskolor kan bedrivas inom befintliga vårdval bedöms miljökonsekvenserna för förslaget som oförändrade.

Administrativa konsekvenser
Förslaget bedöms inte få några ytterligare administrativa konsekvenser utöver befintliga avtal.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Kitty Kook Wennberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Barbro Naroskyin, 2018-05-31

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -09- 12
Dnr LS 2017-1166

Stockholms läns landsting

2017:53

Stockholms läns landsting
2017-09-12

Motion av Håkan Jörnehed (V) om att inrätta huvudvärksskolor inom Stockholms läns landsting

I Stockholms län lider idag cirka 300 000 personer av migrän varav en tredjedel av dessa bedöms ha svårare åkomma som inverkar mycket negativt på deras vardag. Det är inte ovanligt att dessa personer drabbas av depression och utmattning på grund av effekten den svåra huvudvärken bär med sig. Det blir svårt att sköta ett arbete och/eller familjeliv om man inte får adekvat hjälp med att lindra denna form av smärta.

Enligt Migränföreningen i Stockholms län kan det idag vara svårt att få rätt hjälp och behandling inom primärvården, vilket inte sällan leder till att huvudvärkspatienter utvecklar svårare besvär än vad de behövt om de fått adekvat behandling från början. Bland dem med kronisk migrän så har flera enligt uppgift fått vänta upp till åtta år på en diagnos. Enligt Vårdguiden är migrän även något som drabbar kvinnor i större utsträckning än män, vilket betyder att detta hälsoproblem bör prioriteras mer utifrån ett jämställdhetsarbete. Efter psykisk ohälsa är smärtdiagnoser den vanligaste orsaken till långtidssjukskrivning, något som är kostsamt såväl för individen som för samhället.

I SKLs rapport "Nationellt uppdrag: Smärta" utsågs just vård för patienter med svår huvudvärk till ett fokusområde där förbättringsarbete behövdes. Idag anser Migränföreningen att "Huvudvärksskola" är en mycket positiv insats för dem med svår huvudvärk. Denna typ av skola har genomförts som pilotprojekt i grupper á fem deltagare vid Danviks rehab. Danviks rehab har bedrivit detta helt på eget initiativ och ser att det finns ett större underlag av potentiella patienter som skulle ha behållning av "Huvudvärksskola". Vid förfrågan till förvaltningen har vi fått svaret att denna skola kostar 3 240 kronor per patient. Vilket kan anses vara en kostnad värd prioritera från landstingets sida för att personer som lider av huvudvärk skulle kunna få en bättre vardag.

Enligt information från förvaltningen så beställer inte landstinget dessa behandlingsmetoder och har inget vårdavtal med vårdgivare kring drift av huvudvärksskola. Man menar istället att det finns tillräcklig vård att tillgå för dem med svår huvudvärk. Som exempel nämns att Akademiskt primärvårdscentrum erbjuder utbildning för personalen, såsom Motiverande samtal/intervju (MI) som kan vara stöd i bemötande och behandling av patienter som lider av huvudvärk. När vi träffat Migränföreningen så anser de att det finns behov för sex stycken huvudvärksskolor fördelade runt om i länet. Då det ekonomiska tillskottet är förhållandevist lågt med bakgrund mot hur många som kan bli hjälpta har vi i Vänsterpartiet planerat för sex huvudvärksskolor i vår budget, och vill nu verka för att detta genomförs i vårt landsting.

Med anledning av ovan begär Vänsterpartiet att fullmäktige beslutar att uppdra till hälso- och sjukvårdsnämnden

att ~~uppdra att Stockholms läns landsting~~ att inrätta sex stycken huvudvärksskolor geografiskt fördelade i länet

Håkan Jörnehed (v)